В.А. **Єрмоленко**, канд. екон. наук, доц.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МИНУЛОГО ТА МАЙБУТНЬОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В статті розглядаються деякі аспекти використання минулого, залучення майбутнього часу для підвищення конкурентноздатності національної економіки і ризики, які пов'язані з цими процесами, а також в силу наростання глобальних проблем і якісних їх змін, нагальною є необхідність пошуків антиентропійних форм життєдіяльності, які з часом стануть не тільки найбільш конкурентноздатними, а й головними напрямками розвитку людства.

The article deals with some aspects of the past time usage, involving of the future in order to raise the national economics competitive capacity and risks connected with these processes. Because of the global problems growing and their quality changes it is necessary to search for the antientropical vital activity forms as a whole that in time will become not only the most competitive but also the main ways of mankind development.

В свій час філософ Л. Феєрбах стверджував: «Поняття людини, в якому ти опускаєш специфічну особливість людини, більше вже не є поняттям людини, але поняттям надуманої істоти…. » [1, с. 72-73]. Те ж саме стосується як кожного етносу та народу, так і всього людства. Тому, суперники-конкуренти та вороги завжди намагалися придушити або знищити все те особливе, яке притаманне як окремій людині, так і окремій нації. І через це вони виступають вкрай деструктивно не тільки стосовно якоїсь окремої нації чи народу, а й у вимірах всього людства, оскільки, якщо щось особливе та неповторне втрачає окремий етнос, народ або окрема людина – втрачає все людство. Поняття особливого існує в конкретних часових вимірах, включає час і свого минулого, і свого майбутнього, і миттєвості дійсного. Життєвий час як окремої людини, так і окремного етносу чи народу перебуває одночасно в трьох вимірах в конкретно індивідуальній стиснутості та захватом минулого та майбутнього, а також з їх неповторним переломленням.

В силу цього, суперники-конкуренти та вороги, по-перше, намагались і намагаються або знищити історичне минуле, або занапастити, або лишити його самодостатності шляхом приниження, наклепу, втиснути не в своє середовище, де це історичне минуле буде жити і діяти "не в своїй хаті", не під своїм прапором і не в своїх інтересах, або діяти там, де не з руки а, отже, в силу цього є великий ризик або програти, або отримати неповну перемогу.

Наскільки історичне минуле значиме яскраво говорять спеціальні сховища колишнього СРСР, а також сховища, наприклад, католицької церкви в Римі тощо. За оприлюднення в будь-якій формі інформації зі спеціальних сховищ в колишньому СРСР була кримінальна відповідальність. Власне комуністична система започаткувалася і ствердила себе в колишньому СРСР за допомогою спекулятивного інформаційного "продукту". В силу цього вона і трималася багато в чому за рахунок "інформаційного придушення" людей. І коли цю інформаційну "душилку" зменшили – СРСР відразу і розвалився. Зрозуміло, що

національна безпека тієї чи іншої країни має і свою інформаційну складову, а, звідси, кожен її аспект вимагає конкретного підходу.

Природа формує своє багатоманіття через особливе, тому всі ті, хто мають в силу різних причин деструктивну ментальність, або прагнуть перемогти в конкурентній боротьбі чи то поневолити, завжди б'ють по природі і особливому в людині та нації, даючи собі звіт, що вона продукує ментальність життєдайного, особливого і це, можливо, є найбільш надійним індикатором.

Дискусії стосовно історичної спадщини України – яскраве свідчення цим намаганням. Одним із стародавніх і особливих соціальних утворень на теренах України є Трипільська цивілізація, яка, за даними народознавців, дала світові 10 злакових культур, а також випалену глину, як перший штучний виріб тощо. І цю Трипільську цивілізацію ще до кінця не досліджено, що дає можливість деяким високопосадовим українським «козачкам» активно допомагати тим, хто видає її, як творіння семітських племен.

Офіційне прийняття християнства започаткувало переведення українського етносу в іншу цивілізаційну парадигму. Але, як і в свій час в Римській імперії, в силу багатьох причин цей захід не примножив на той час пасіонарну силу ні народу, ні його кермачам, в тому числі і не дав українському народу потрібного єднання в потрібний час. Найбільш «м'яка» залежність була від Литовського князівства, яке теж найбільшої своєї могутності досягло в період домінування язичництва, а із часом з невідомих причин стала втрачати свою пасіонарну силу і сама поступово втратила самостійність та незалежність.

Цей залежний стан дав започаткування та розвитку такому своєрідному явищу, як козацтво. Козацтво мало свою попередню історію, яка полягала в тому, що в силу різних причин південь України був дуже мало заселений, внаслідок чого і отримав назву Дикого поля. Відповідно його природне багатство з її головним соціально-економічним атрибутом – волею – тягнуло до себе активну частину населення України, яке вело там свій промисел - «уходництво», тобто ті, хто «уходив» із звичайного промислу на вільний. Природною була необхідність обороняти свої «уходи» від зовнішніх зазіхань. Пасивна оборона стала проявляти свою недосконаліть і поступово почали формуватись її активні форми. Так поступово в Дикому полі формувалося різнобарвне, вкрай конкурентноздатне військово-господарське населення зі своєю ментальністю. Інших Дике поле відкидало, або не приймало, або поглинало.

Основою господарювання були вільні, не закріпачені люди, щось подібне до фермерського господарства, яке значно пізніше заявило про себе і довело свою перевагу в США. Це населення поступово кристалізувалося і об'єднувалося в самоврядні громади. Зростання населення кількісно і якісно змінювало ці самоврядні громади. Таким чином на півдні України в Дикому полі з'являлося своєрідне соціальне утворення. На певному етапі з цієї когорти людей утворилась "критична маса", яка і спромоглася утворити таке своєрідне і неповторне державне утворення як Запорізька Січ, основу якої склала ментальність – воля, яка з часом і стала центром кристалізації спочатку українського козацтва, а потім і всього українського народу. Воля завжди притаманна людині, а в Дикому полі вона знаходила адекватні зовнішні умови. В своєму розвитку Запорізька Січ все більше «обростала» інституціями і набувала ознак можливо самого, на той час, демократичного державного утворення в світі, яке передбачало щорічні

обов'язкові звіти та перевибори всіх посадових осіб, а також різні відносно самостійні соціальні організації типу «курінь».

Здавалося б, козацтво – це суто український феномен, але, і в даному випадку спостерігається намагання видати його за утворення інших народів, знову ж таки, тих же хозарів.

Козаки завжди боролися проти залежності і в цьому вони були непохитні аж до кінця своїх днів, коли російським царатом на чолі з Катериною II було знищено в 1775 році Запорізьку Січ, що і є свідченням того, що воля була головною ознакою ментальності козаків. Однак, створення або знищення матеріальних та організаційних засад якогось соціального утворення – це не головне. Головне – це ментально-інформаційні складові, які передаються через міфи, легенди, билини і інші духовні складові, в тому числі, вольові якості, нестримне бажання бути вільними тощо, які передаються із покоління в покоління.

В економічній думці минулий час досліджується через акумульовані природні багатства, наприклад, у вигляді енергетичних ресурсів, вугілля тощо. В наш час ці дослідження ведуться через ентропійні процеси. Але в переважній більшості минулий час досліджується через акумульоване багатство країни на рівні її матеріально-речової складової і у вигляді амортизації у двох її аспектах – морального та фізичного зносу. Щоправда, в цей наглядний процес втрутився такий фактор, як рідкість. Певний виріб і в моральному, і в фізичному плані зношується, в силу чого ціна його падає. Але до певного рівня. Деякі вироби повністю зникають і це дає можливість деякім ввійти в нове економічне коло – вони стають нумізматичною рідкістю, а, звідси, і ціна його зростає.

В сучасних умовах головну роль в конкурентоздатності економіки має виробництво, розподіл, обмін та споживання інформаційних продуктів. "Сила і швидкість" вироблення та розповсюдження інформації, а також значення її стоїть значно вище за матеріально-речову складову, тому і моральний знос відбувається значно вищими темпами. В силу інерційності всіх соціально-економічних процесів та явищ, держава намагається своєю "політикою прискореної амортизації", якось зменшити негативний аспект. Але це відбувається тільки поки що на рівні основного капіталу. Є і багато інших аспектів реальної дії минулого часу, який активно використовує людина в реальній дійсності. В цьому аспекті відбувається тісний взаємо зв'язок минулого часу і миттєвості дійсного.

Необхідність дослідження історичного минулого пов'язана з необхідністю знаходження і уникнення минулих помилок та недоліків. І над чим треба працювати. В цьому аспекті актуальним і в наш час є необхідність, як вважав Д. Донцов, "Дослідити "**вину бідствія**", що впала на нас..."[2, с. 5]. Це робиться в усіх сферах людської діяльності взагалі і, наприклад, в спорті зокрема. А ті, хто говорить, що національної історії шкідливі, то як вони уявляють історію розвитку, наприклад, шахів без аналізу минулих партій? І взагалі, як без аналізу та думок людина б жила? Раніше вони намагалися знищити генетику, оскільки через генетичний код закріплюється природна різноманітність людей і заперечується Марксове розуміння сутності людини, як сукупності суспільних відносин. Зараз вони намагаються зробити теж саме на рівні етносів, національно-державних утворень. Але головна причина полягає не в цьому. Історичні дослідження необхідні в пошуках і знаходженні антиентропійних форм людського життя.

В той же час як кожна людина, так і кожен етнос чи народ повинен бути вдячний як своїм суперникам-конкурентам, так і ворогам за їхню прискіпливість і вказування на всі недоречності, помилки, слабкі сторони і на все те, чого треба або позбавлятись, або "прикривати", як це робиться, наприклад, в спорті. Зло в житті як окремої людини, так і всього людства часто виконує, можливо, теж вкрай необхідно функцію "принципу доповнювання" Нільса Бора гартує, "шліфує", "ставить все на своє місце". В цьому плані треба пам'ятати мудрість: "Все те, що не вбиває, робить нас сильніше". Всі щеплення ґрунтуються на цьому феномені. А обмежений час людського життя формує його осмисленість, сенс та відносні цілі, тягу до Абсолюту.

Проблема часу вкрай складна. З одного боку існує якби астрономічний час, який пов'язаний зі швидкістю і вся ця проблематика "входить" в проблему започаткування Всесвіту. А там практично все невідомо. Тому яку вісь координат не брати, все буде відносним, сумнівним, частковим, незакінченим.

Всі аспекти, які пов'язані з минулим часом ще в більшому ступені стосуються майбутнього часу. Окрім цього майбутній час має кількісну і якісну відмінність, свою неповторність та унікальність. І в даному випадку суперники-конкуренти та вороги всіма своїми силами намагаються знищити, занапастити, спотворити, принизити, підсунути для того чи іншого етносу свій власний та неповторний майбутній час, а через це – втиснути його в інший Абсолют, спрямувати на реалізацію інших трансцендентних потреб. Самим важливим і доленосним в реалізації потягів до абсолюту має виробництво цілей.

Тільки через особливе і тягу його до Абсолюту, через унікальність та неповторність як кожної людини, так і кожного етносу та народу відбивається їх самореалізація та самоствердження, і через особливе відбувається також і розвиток всього людства. І навпаки. Щоб впевнитись в цьому достатньо порівняти формули успіху С. Кіркегора: "Якщо кожна людина не бере істотної участі в Абсолюті, значить, все втрачено" [3, с. 113]. Або Ф.Достоєвського, який прийшов до висновку, що істинно великий народ ніколи не зможе примиритися з другорядною роллю в людстві або навіть з первісною, а неодмінно та виключно з першою. Хто губить цю віру, той уже не народ. В цьому аспекті співзвучна і його думка, про те, що безмірне та безкінечне також необхідне людині, як і та мала планета на якій він живе.

Це думка великих мислителів. А от думка відомого політика-практика Президента США Т. Рузвельта: "Ми створили цю націю, щоб зробити людей вільними, і ми, з точки зору концепції та цілей, не обмежуємося Америкою, і зараз ми зробимо людей вільними. А якщо ми цього не зробимо, то слава Америки зникне, а вся її міць випарується "[4, с. 39].

Виникає просте питання: "Хто це такі, ми?" Зрозуміло, що не ми, а вони. По-друге підступність не декларується, а маскується фразою: "… ми зробимо людей вільними." Тобто, не надамо їм зовнішні умови для їхнього самопізнання та самоствердження у своєму творчому пориві, а їм дамо, зрозуміло, що тільки своє і тільки для своєї вигоди. А по-скільки Абсолют неможливий, то ми можемо дати свою свободу, а їм потрібна їхня. Але справа не в цьому. Зараз вони говорять про "американський інтернаціоналізм", "американський гегемонізм" тощо. І всюди глобалісти виступають проти свободи. Просто показують своє справжнє обличчя, свої справжні інтереси.

Такої жорсткої політики лідерства дотримувався і попередній Президент США ДЖ. Буш – молодший : "Ми повинні утримувати світове лідерство у сфері розвитку людських талантів і креативності. Нашою найбільшою перевагою у світі завжди були освічені, працьовиті й амбітні люди і ми збираємося цю перевагу зберегти." [5, с. 12]. В даному випадку проглядається просте, амбітне бажання. Але не вказано на ті джерела, які живили людський потенціал народу США, які вивели цю країну в свій час на перше місце в світі і утримує до теперішнього часу. Але, з одного боку, все має властивість виснажуватися, а, що саме головне, різні фактори в різний час мають різне значення. Що і зумовлює нерівномірний розвиток країн та народів. Час показав, що у великій трійці – Істина, Добро та Краса – Істина та Добро по своєму практичному утилітарно-раціональному прояві дали значний розвиток, але в ентропійній формі, внаслідок чого США роблять найбільший «внесок» в глобальні проблеми і не стільки на технологічному рівні «відходів» індустріального виробництва. Цей рівень забруднення більш-менш «розкручений». І тільки хвора людина здатна навмисно забруднювати природне середовище. Людство ще з середини XX ст. стало переходити в інформаційне суспільство, яке має свою специфічну форму відходів – інформаційне забруднення. Для глобалізаторів виробництво та розповсюдження інформаційного бруду є своєкорисною і звичайною справою. Як і в свій час в колишньому СРСР інформаційний бруд на світовому рівні накладено табу. Але індустріальний бруд породжує «озонову діру». А інформаційний бруд породжує «чорну діру» або ентропійну в головах та душах людей. Генетичний код людини має свою інформаційну природу.

Це безперечно не тільки формули успіху, перемог, і не стільки побажання, скільки моральна та інформаційно-ментальна співучасть. А от інша ментальність – деструктивна, руйнівна. Так, наприклад, С. Капіца вважає, що як важкохвора людина завжди має якусь надію на одужання, так і в Росії надіються, що її велике минуле повернеться [6, с. 104]. А далі категорично заявляє, що воно не повернеться. З іншого боку, на догоду певним силам, радить Росії вбачати небезпеку не збоку НАТО, а із Середньої Азії, Китаю [6, с. 104-105]. Основна ж сутичка між країнами, на його погляд, буде в області інтелекту [6, с. 105]. Спростувати С. Капіцу досить просто. Якщо взяти за основу алегоричну констатацію нерівномірного розвитку країн та народів Гегеля у вигляді того, що світовий дух переходить з однієї нації в іншу, то це є історичний факт. Росія ще не була світовим лідером, як і колишній СРСР, але і часто знаходилася в групі лідерів, елітної частини країн. Особливо це відбувалося після переможної війни над Наполеоном 1815 р. і нацистською Німеччиною в 1945 р. Стосовно останнього періоду, тодішній Президент США Т. Рузвельт зробив висновок: "В світі не існує нації, яка б у більшому ступені, ніж Росія тримала в руках долі прийдешнього часу" [4, с. 31]. Але і тоді, і тоді ні народ, ні його кермачі не зуміли відчути всі ризики переможців взагалі і вбачати започаткування поразки зокрема. Розплата в першому випадку прийшла у більш «м'якому» вигляді – поразці в Кримські війні 1857 р. і в «Холодній війні» 1991 р. в більш жорстокому. І там, і там велику роль грав зовнішній чинник.

І росіяни, і українці поки що не були світовими лідерами. Проблема здобуття першості стоїть перед всіма країнами та народами відкритою. Ще ніхто й ніколи не вгадував наступного світового лідера.

Зробивши спотворену систему вертикальної мобільності і формування владної еліти, марно очікувати конкурентноздатну систему суспільного виробництва. Підтвердженням цієї тези може служити той факт, що прості підрахунки показують величину тільки прямих втрат внаслідок падіння виробництва валового внутрішнього продукту (ВВП) за 15 років з 1991 по 2005 рік (включно) в цінах 2005 року склали приблизно 4,5 трильйонів гривень. За експертними оцінками по купівельній спроможності, а не по офіційному курсу в 2005р. одна гривня дорівнювала трохи менше одного долара. Якщо врахувати, що середні темпи економічного зростання світової економіки складали приблизно 3%, то можна уявити масштаби повних втрат з урахуванням того, що найбільші втрати поніс як раз найбільш конкурентноздатний інтелектуальний сектор виробництва або четвертий, п'ятий та шостий технологічний рівні.

Загальна конкурентна перевага національної економіки є синтезом багатьох складових. Стрижнем цього синтезу є людина. Перш за все, людина конкурує за започаткування та появу на цей світ. В цьому відношенні всі намагання "раціоналізувати" цю саму фундаментальну людську основу, зробити її "менш затратною", керованою тощо, виявилися неспроможними, неконкурентоздатними. Природне завжди перемагає. Але "раціо" не здається і "пішло" "обхідними" шляхами. Цей механізм штучного на цьому рівні людина стала опрацьовувати на "нижчих" пластах своєї еволюції – тваринному та рослинному. Зараз це практично робиться і на людині. Крайнім проявом цього напрямку є клонування.

З часом людина починає змагатися та боротися сама з собою шляхом самопізнання, самовідчуття та самоусвідомлення за самопроявлення, самоствердження та самореалізацію, за свій індивідуально-неповторний час та свою долю, а також за своє призначення, якого ніхто не знає, але яке постійно знаходиться в кожній людині, виходячи то на перший план, то "занурюючи" в контекст повсякденного життя. В умовах ієрархієзації людей можливо саме основне – це боротьба за себе, а звідси за своє призначення, як нагорода тому, хто постійно діє, точніше "йде" на величезні ризики, живе на грані самозречення. В цьому плані ще стародавні мислителі поставили цільову задачу людини з певними наслідками: "Пізнай себе і ти пізнаєш богів та Всесвіт". І це пізнання неможливо не тільки без свого історичного минулого, а й свого унікального та неповторного майбутнього. Не в меншому ступені це стосується як кожного етносу, так і кожної держави. Тобто наскільки в людини хватить мужності, сил та духу "зануритись" в себе, тим більше, висловлюючись словами шахтарів, людина може "видати на гора". Тільки набравши потужності шляхом безперервного "самозанурення" в самопізнання, людина здатна охопити далі майбутнього часу і глибину минулого, синтезуючи все це в реальному повсякденному житті як моменту вічності. Людина сама виступає як ціль. І про це сказано було давно Все останнє в т.ч. і боги виступають як похідне, оскільки все це «створила» людина. З часом відбулося «перевернення» полюсів. Особливо це проявилося в іудо – християнській ментальності, де вже людина стає «створінням Божим», «рабом Божим» і виступає не як ціль, а як засіб. А це є ментальною основою для «зациклювання» на грошах та прибутках, з одного боку і виконувати функцію раба або засоба, з іншого боку.

Процес самоусвідомлення, започатковується в дитинстві і залишається на все життя, що залишилось і відбувається одночасно з усвідомленням зовнішньо природного та

соціального середовища. Звідси цей процес динамічний і не може відбуватися без подальшого переосмислення. Процес практичного самоусвідомлення з оточуючим світом започатковується також в не утилітарному середовищі – грі. Гра – це своєрідна, одна з найбільш активних та плідних форм життєдіяльності, яка започатковується на рівні стадних тварин. На рівні людини гра набула нової якості. Гра генерує енергію, формує один з найпотужніших потенціалів конкурентноздатності. Гра теж ніби то щось уявне, несуттєве, але які емоції розгораються!

З розвитком людства проходить і розвиток гри, що дає можливість залучити до цього феномену ще ширше коло людей зі своїми різноманітними здібностями. Розширення меж світосприймання започатковується і через гру, а тільки потім «осідає» в суто економічній конкурентоздатності та інших проявах людського існування. З часом в цю неутилітарну діяльності втрутились два руйнівних факторів – утилітаризм в комерційній формі і вживання допінгу. Як показують реалії, боротьба проти допінгу в умовах комерціалізації в такому річищі поки що приречена на поразку. Тому, щоб здобути конкурентні переваги національної економіки треба не глушити, а навпаки, активізувати прояви природної конкурентноздатності та змагання в самому людському середовищі від “А” до “Я”, по можливості відсікаючи негативні наслідки Дослідження, які були проведені на комахах показують, що вони ”працюють” продуктивніше в своєму ”соціальному” середовищі, ніж ізольовано. Практично кожна людина в тому чи іншому періоді свого дитинства мріє, в чому і проявляється один із сегментів потреб в Абсолюті. Самим важливим і доленосним в реалізації потягів до Абсолюту має виробництво цілей.

В розвитку людина головною підсистемою є виробництво цілей. І тим самим процес виробництва залучається майбутній час. В цьому аспекті виробництво цілей є самою складною і доленосною справою. Виробництво цілей направлено на реалізацію “моделі майбутнього”, (Н. Берштейн, А. Анохін) тобто ціль “живе”, знаходиться в невідомому майбутньому для реального, опирається на постійно зменшуючи минуле. В цьому плані минуле, дійсне та майбутнє складають єдине ціле. Якщо ж минуле, дійсне та майбутнє не виступають в якості неповторного і самодостатнього, а використовується як засіб, то така форма діяльності набуває ентропійного або руйнівного характеру.

Ціль виробляють конкретні люди для того, щоб вона їм служила. Але ціль має властивість розростатись в організмі як ракова пухлина і тоді вже не ціль “працює” чи “служить” людині, а людина стає як би засобом цієї цілі, їй служить, підкорятися їй, “зациклюється”.

Цілі виникають як із конвенційних, так і з трансцендентних потреб, потреб в Абсолюті. Цілі, які виникають з трансцендентних потреб виходять з кола повсякденних потреб, повсякденного часу. Система виробництва цілей на цьому рівні включає міфи, легенди, казки, різні очікування, надії, билини та інші аспекти духовного виробництва. За допомогою цього спектру духовного виробництва і відбувається залучення майбутнього часу в систему реального життя. Ціль як би щось не існуюче. Але виникає питання:“Чому за цей, як би неіснуючий феномен, виникають самі жорсткі протистояння та війни?”. Війна є крайньою формою конкурентної боротьби.

Людина знайшла в самій природі цілу гаму наркотичних речовин, які виробляються в людському організмі і „тримаються” в своїх змінах в постійному гемеостазі. І в цьому плані процес виробництва цілей, торування шляхів і сам процес реалізації, викликає у

людини задоволення і тим самим генерує ще більше енергії. І це все проходить наростаючим темпом. Цей процес в певних координатах є антиентропійним.

"Хитрість розуму" Гегеля проявилася і в тому, що людина відкрила нові способи задоволення потреб – штучні. Вона знайшла в природі всілякі речовини, які процес задоволення дають іншим шляхом. Ці речовини отримали назву стимулятори для дії в екстремальних умовах або при хворобах, а потім стали застосовуватись як допінг в спорті та наркотичні речовини. Виробництво цих речовин розбилося якби на дві частини. З одного боку – це ліки, а з іншого – це наркотичні речовини, виробництво яких перейшло в тіньову або кримінальну економіку, де існує своя конкуренція. Ці речовини підвищують тимчасову конкурентноздатність, оскільки здатні вилучати з людини енергію, яка природно не поновлюється такими ж темпами і людина деградує. Тому всі проблеми соціально-економічного розвитку чи проблеми конкурентноздатності повинні досліджуватись в певних часових координатах та вимірах з обов'язковими негативними наслідками в майбутньому.

В кінці XX ст. Україна зіштовхнулась з таким феноменом, як «проїдання» основних фондів. З майбутнім часом справа трохи складніша. Але й тут є багато параметрів, в яких проглядається „проїдання" багатств людини. Наприклад, радянська система за допомогою соціальних допінгів у вигляді скорого комунізму актуалізувала природній ентузіазм та довіру молоді (давно було відмічено, що очікування блаженства є саме високе блаженство) і використала її, наприклад, на різних "ударних комсомольських будовах", на яких працювали, з одного боку, „зеки" та військові будівельні батальйони, а з іншого, молоді довірливі ентузіасти. Були і такі, які їхали до Сибіру працювати "за туманом и запахом тайги", хоча і тоді вони були в меншості. З часом приходило розуміння, що їх просто використали. З цього приводу цікаве спостереження зробив О.Бісмарк: «Стережіться будувати повітряні замки, тому що ці забудови найбільш легко будувати, але найважче всього руйнуються». З'ясувалось, що "повітряні замки" теж будувати важко. Руйнувати, як показала історія, більш менш легко. Можливо це трапилось тому, що ментальність, яка їх будувала, їх і зруйнувала. Але ціна і зі те, і за теж виявилась страшенною. Утримувати повітряні замки дуже дорого коштує. А цей в цілому активний заряд „вигорав", залишаючи спустошену зневірену душу. З іншого боку, тоталітарна система своїми кривавими заходами формувала страх. І з цього боку теж активізувала людську енергію. Кров та страждання людей став своєрідним допінгом, а очікування покарання було для деяких сильнішим за саме покарання.

Західно-капіталістичний сценарій розвитку був трохи іншим, більш помірним, але й він "пристрастився" до використання майбутнього часу за допомогою соціальних демагогічних гасел та всяких обіцянок. Але це було в порівнянні з колишнім СРСР не основним. Головним було використання фінансово-грошових засобів шляхом кредитування випуску паперових грошей, векселів і інших кредитно-банківських інструментів, які залучали в реальні господарські процеси в той чи інший спектр чи сектор майбутнього часу. Продуктом цих напрацювань стала „віртуальна економіка" з різними „фінансовими бульками". В даному випадку також треба віддати належне. Багато в чому завдяки цим ноу-хау економіка набула сучасного динамічного розвитку. Але, як сказав один класик, по векселям прийде час і треба буде розплачуватись. Сучасна

фінансова криза, яка стала керованою і в силу цього більш ентропійною є ще одним підтвердженням цього.

Історичний розвиток свідчить, що економічні конкурентні переваги тієї чи іншої країни ніколи не були першопричиною лідируючих позицій в світі. І це зрозуміло, оскільки економічне забезпечення розвитку людини є засібом, а не ціллю. Тому виробництво цілей соціально-економічного розвитку є в певній вісі координат першочерговим і самим основним етапом.

У цілому в постінформаційному суспільстві конкурентні переваги отримує та країна, яка запропонує світові антиентропійні форми діяльності і продукцію, яка буде нешкідливою як для людини, так і для природи, або буде навіть покращувати їхній стан.

Література:

1. Фейербах Л. Избранные философские произведения. Т.1. М.: 1947.
2. Др. Дмитро Донцов. Дух нашої давнини. – Дрогобич: Видавництво "Відродження", 1991р. – 341с.
3. Кьеркегор С. Понятие страха // Кьеркегор С. Страх и трепет. - М.: 1993. - с. 207.
4. Генри Киссинжер. Дипломатия. Пер. с англ. В. В. Львова "Ладомир". - М.: 1997. - 848с.
5. Загоруйко Ю. Буш оголосив ініціативу американської конкурентноспроможності. // Дзеркало тижня. - 2006. - №12 (591).
6. Капица С.П. Система физтеха и образование будущего. // Науковедение. – 2002. - №2. - С. 103 – 120.